

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ

1. ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล

1.1 ขั้นการศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1.1.1 ขั้นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความหมายของวัฒนธรรม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมทางการพยาบาล การประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมทางการพยาบาล รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการศึกษาจากตำราวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ในหัวข้อเรื่อง การพยาบาลมารดาหลังคลอด แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ประกอบการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนร่วมกับจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในการจัดสนทนากลุ่ม

1.1.2 ขั้นการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Session)

จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมในการพยาบาลมารดาหลังคลอด ประเด็นปัญหาการพยาบาลมารดาหลังคลอด รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำมาสรุปกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในหัวข้อการพยาบาลมารดาหลังคลอด แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ ศึกษาด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการดังนี้
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมในการพยาบาลมารดาหลังคลอด รูปแบบการเรียนการสอน และปัญหาที่พบจากการพยาบาลมารดาหลังคลอดจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และผู้รับบริการมารดาหลังคลอด ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยเป็นอาจารย์ประจำและมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถาบันโดยตรง ผลของการศึกษาจึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในโอกาสต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

กลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ อาจารย์พยาบาลทางด้านการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์และพยาบาลประจำตึกหลังคลอด

อาจารย์พยาบาล เป็นอาจารย์พยาบาลของ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เป็นตัวแทน กลุ่มวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ รวมจำนวน 3 คน

พยาบาลวิชาชีพ เลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ จะต้องเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี ที่ปฏิบัติงานประจำในตึกหลังคลอด 3 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้รับบริการการพยาบาล

ผู้รับบริการการพยาบาล เลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ มีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นมารดาที่มาคลอดและรักษาตัวที่ตึกหลังคลอด โดยเป็นมารดาหลังคลอดที่นับถือศาสนาพุทธ 3 คน และนับถือศาสนาอิสลาม 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Session) ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพและผู้รับบริการการพยาบาล ตามระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงคุณภาพ (ภาณี วงษ์เอก 2551: 353-364)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แนวคำถาม (Guidelines) สำหรับการสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยและจากการศึกษาหลักการ และกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนที่เน้น สมรรถนะทางวัฒนธรรม ประเด็นปัญหาการพยาบาลมารดาหลังคลอดและ ความต้องการการได้รับการพยาบาลของมารดาหลังคลอด แผนการจัดสนทนากลุ่ม เทปบันทึกการสนทนา และสมุดจดบันทึกข้อมูลสำหรับบันทึกคำสนทนา โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ร่วมสนทนาเพื่อนัดหมาย และแจ้งกำหนดการจัดกลุ่มสนทนา
2. ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา โดยมีผู้ช่วยวิจัย 2 คน คือ ผู้จดบันทึกคำสนทนา และผู้ช่วยดำเนินการสนทนา ทำหน้าที่อัดเทปคำสนทนา ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแผนการสนทนา ซึ่งก่อนดำเนินการผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายแนวทางการดำเนินงานให้ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจก่อนอย่างชัดเจน สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง จนได้ข้อมูลครบถ้วนตรงประเด็น โดยผู้วิจัยเป็นผู้ถามคำถาม และเป็นผู้นำตลอดจนกำกับการสนทนาให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และตรงประเด็น ตลอดระยะเวลาในการจัดสนทนากลุ่มจะจัดให้มีการบันทึกเสียงด้วยเทป และจดบันทึกคำสนทนาในสมุดบันทึกควบคู่ไปด้วย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตามประเด็นคำถามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้สาระสำคัญที่นำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในหัวข้อการพยาบาลมารดาหลังคลอด

1.2 ขั้นการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม ของนักศึกษาพยาบาล

1.2.1 จุดมุ่งหมาย

- 1) เพื่อสร้างกรอบแนวคิดของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจากสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั้งจากทฤษฎีและการศึกษาเชิงคุณภาพ
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล

1.2.2 วิธีดำเนินการ

- 1) ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดสมรรถนะทางวัฒนธรรม

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษาพยาบาล และรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม ของนักศึกษาพยาบาล ผลของการศึกษาทั้งหมดนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้

2) สร้างรูปแบบการเรียนการสอนตามกรอบแนวคิดในขั้นตอนที่ 1

ซึ่งจากผลของการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีในเบื้องต้น ทำให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน 6 องค์ประกอบ คือ แนวคิด/หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ผลลัพธ์ของรูปแบบ สารการเรียนการสอนของรูปแบบ กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และ การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ จากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาโครงสร้างรูปแบบการเรียนการสอนในแต่ละองค์ประกอบดังกล่าว

3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นจากการขอความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิให้พิจารณา มีวิธีดำเนินการดังนี้

(1) แหล่งข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้ คือ

ก. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

ข. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการพยาบาลมารดาและทารก มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพยาบาลมารดาหลังคลอด ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

ค. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานหรือประสบการณ์ทางด้านการสอนและการวัดและประเมินผลไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาความเหมาะสมจากอาจารย์ที่ปรึกษา

(3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ได้สาระสำคัญที่จะนำไปปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4) สร้างเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน ประกอบด้วย

(1) แผนการสอน เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละบท ซึ่งประกอบด้วย ชื่อบท ระยะเวลาที่ใช้ แนวคิด วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และวิธีประเมินผลการเรียนรู้

(2) สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน ผู้รู้ในชุมชน และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

(3) คู่มือผู้สอน เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือในการสอน ของอาจารย์ซึ่งจะแนะนำและชี้แจงเกี่ยวกับแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน โครงสร้าง รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอน แผนการสอนในแต่ละบท และการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

(4) คู่มือผู้เรียน เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักศึกษาใช้เป็นแนวทาง ในการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน บทเรียนซึ่งในแต่ละบท จะมีรายละเอียดของ แนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน เอกสารประกอบการเรียนการสอน ระยะเวลา สื่อประกอบการเรียนการสอนและการประเมินผล

(5) เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่
1. แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านวัฒนธรรม 2. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน 3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษา

5) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน โดยให้ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงของเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางสถิติ มีวิธีดำเนินการดังนี้

(1) แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ ในการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้ คือ

ก. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์ ในการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

ข. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลมารดาและทารก มีผลงาน ทางวิชาการเกี่ยวกับการพยาบาลมารดาหลังคลอด ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

ค. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานหรือประสบการณ์ทางการสอน และการวัดประเมินผลไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือประกอบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินจากอาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

พิจารณาว่า เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องมากน้อยเพียงใด รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะหรือให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ก. การประเมินความเหมาะสม ใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ในมาตราส่วนของแบบสอบถาม โดยนำเอาคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนน 5
เหมาะสมมาก	ให้คะแนน 4
เหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนน 3
เหมาะสมน้อย	ให้คะแนน 2
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1

จากนั้นคำนวณหาค่าเฉลี่ยการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ช่วงคะแนน 4.50 – 5.00
เหมาะสมมาก	ช่วงคะแนน 3.50 – 4.49
เหมาะสมปานกลาง	ช่วงคะแนน 2.50 – 3.49
เหมาะสมน้อย	ช่วงคะแนน 1.50 – 2.49
เหมาะสมน้อยที่สุด	ช่วงคะแนน 1.00 – 1.49

การกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมมากไม่ต้องทำการปรับปรุง

ข. การประเมินความสอดคล้อง ใช้ดัชนีความสอดคล้องเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยนำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความเห็นที่สอดคล้อง	ให้คะแนน +1
มีความเห็นที่ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
มีความเห็นที่ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

นำคะแนนที่ได้ไปแทนค่าลงในสูตรเพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) เมื่อคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วได้ค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ไม่ต้องทำการปรับปรุง

(2) เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน มีดังนี้

ก. แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านวัฒนธรรม คัดแปลงจากแคมพินฮา-บาโคท (IAPCC-R ของ Campinha-Bacote, 2003) ซึ่งแปลโดย ประณีต ส่องวัฒนาและคณะ (2552:29-30) และผู้วิจัยเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบททางวัฒนธรรมในการพยาบาลมารดาหลังคลอด โดยมีการประเมินตนเอง 3 ด้านต่อไปนี้ คือ

(ก) ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับ มโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรม มนุษยวิทยาทางวัฒนธรรม ลักษณะทางชีวภาพของมนุษย์ ความเชื่อพิธีกรรมในการดูแลสุขภาพของมารดาหลังคลอด ความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุการเจ็บป่วยของมารดาหลังคลอด ความเชื่อตามวัฒนธรรม การสื่อสารของมนุษย์ในสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความรู้เรื่องการมองผู้อื่นแบบเหมารวม และความต่างทางวัฒนธรรม มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัย เลือกตอบข้อละ 1 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน

(ข) สมรรถนะเฉพาะ มี 2 ด้าน คือ

ด้านการตระหนักรู้ทางด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย ข้อคำถามที่จะประเมินตนเองว่า มีการรับรู้ถึงวิถีชีวิต การแยกแยะความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ การให้คุณค่า และแบบแผนการดำเนินชีวิตของตนเองที่แตกต่างไปจากเพื่อน หรือ ผู้รับบริการที่มีภูมิหลังแตกต่างไปจากตน ไม่มีอคติและไม่คิดแบบเหมารวม มีข้อคำถาม จำนวน 8 ข้อ รวมคะแนนเต็ม 32 คะแนน

ด้านทักษะเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประกอบด้วย ข้อคำถามที่แสดงถึงความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและปัญหาของผู้รับบริการ การเรียนรู้วิธีที่จะประเมินปัญหาของผู้รับบริการที่มีความต่างทางวัฒนธรรม ความไวทางวัฒนธรรมในการเข้าถึงผู้รับบริการนำไปสู่การสร้างร่วมมือกับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการดูแลแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้รับบริการ และความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้รับบริการที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การปรับปรุงและประยุกต์หรือการเลือกใช้วิธีการปฏิบัติสัมพันธ์ที่หลากหลาย การสื่อสารโดยใช้วาจาและไม่ใช้วาจาอย่างถูกต้องเหมาะสม ตามกาลเทศะเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน และ/หรือผู้รับบริการ มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อรวมคะแนนเต็ม 48 คะแนน

แบบประเมินทั้ง 2 ด้านนี้ใช้มาตรวัด 4 ระดับ มีความหมายดังนี้ คือ

4	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	หมายถึง	เห็นด้วย
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เนื่องจากข้อความในแบบประเมินนี้ ประกอบด้วยข้อความ
ทางบวก 15 ข้อ และทางลบ 5 ข้อ จึงกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2549: 308-311)

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	1
เห็นด้วย	3	2
ไม่เห็นด้วย	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	4

การแปลผล ในการประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมใช้คะแนนรวมจากแบบประเมินทั้ง 2 ส่วน มาประกอบกัน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้
คะแนน 81-100 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับสูง
คะแนน 61-80 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับปานกลาง
คะแนน 41-60 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับพอใช้
คะแนน 20-40 หมายถึง มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในระดับต่ำ

ข. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้ประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหลังการฝึกภาคปฏิบัติ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

(ก) ศึกษาองค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ 1. ประโยชน์ของรูปแบบการเรียนการสอน 2. กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 2.1 การปฐมนิเทศ 2.2 กิจกรรมเข้าสู่บทเรียน 2.3 เนื้อหาสาระการเรียนการสอน 2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2.5 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 2.6 อาจารย์ผู้สอน 2.7 การวัดและประเมินผล

(ข) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบการเรียนการสอน ลักษณะแบบประเมินใช้มาตราวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นข้อความเกี่ยวกับประเด็นความพึงพอใจ ด้านประโยชน์ของรูปแบบการเรียนการสอนและด้านกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ผู้ตอบข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความรู้สึกตัวเอง มีทั้งหมด 16 ข้อย่อย ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2549: 310-311)

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การให้คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

(ค) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้

การพยาบาลของนักศึกษา เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการมารดาหลังคลอดที่แผนกหลังคลอด โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยประเมินในวันที่ผู้รับบริการได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ก) ศึกษาประเด็นต่างๆที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ ต่อการพยาบาลของนักศึกษา ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านการให้การรักษาพยาบาล คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของมารดาหลังคลอด 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้มารดาหลังคลอด

ข) สร้างแบบประเมินให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ลักษณะแบบประเมินใช้มาตรวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับ เป็นข้อความเกี่ยวกับประเด็นความพึงพอใจ ของผู้รับบริการต่อการพยาบาลของนักศึกษา ดังกล่าว มีข้อคำถาม 20 ข้อ โดยให้ผู้ตอบข้อคำถาม แต่ละข้อแล้วเลือกระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความรู้สึกตัวเอง ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2549: 310-311)

5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การให้คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

6) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านพิจารณาตัดสินอย่างอิสระ หลังจากนั้นจึงไปรับผลและขอคำแนะนำเพิ่มเติม

7) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิถึงความเหมาะสมและมีความสอดคล้องมากน้อยเพียงใด รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะหรือให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

(1) การประเมินความเหมาะสม ใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ในมาตราส่วนของแบบสอบถาม โดยนำเอาคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนน 5
เหมาะสมมาก	ให้คะแนน 4
เหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนน 3
เหมาะสมน้อย	ให้คะแนน 2
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1

จากนั้นคำนวณหาค่าเฉลี่ยการประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ช่วงคะแนน 4.50 – 5.00
เหมาะสมมาก	ช่วงคะแนน 3.50 – 4.49
เหมาะสมปานกลาง	ช่วงคะแนน 2.50 – 3.49
เหมาะสมน้อย	ช่วงคะแนน 1.50 – 2.49
เหมาะสมน้อยที่สุด	ช่วงคะแนน 1.00 – 1.49

การกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมมากไม่ต้องทำการปรับปรุง

(2) การประเมินความสอดคล้อง ใช้ดัชนีความสอดคล้องเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยนำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความเห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน +1
มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
มีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

นำคะแนนที่ได้ไปแทนค่าลงในสูตรเพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) เมื่อคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วได้ค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ไม่ต้องทำการปรับปรุง

(3) การตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ

ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ 1) แบบประเมินตนเองที่เกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านวัฒนธรรม 2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษา โดยนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบความตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆตามข้อ 5.1 นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Content Validity Index: CVI) ถ้าได้ค่ามากกว่า 0.5 ถือว่า ในขั้นนั้นผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับที่ยอมรับได้ และแสดงว่าขั้นนั้นมีความเที่ยง และจากการคำนวณได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดแต่ละฉบับ ดังนี้

1. แบบประเมินตนเองที่เกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านวัฒนธรรม = 0.85

2. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียน

การสอน = 0.84

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้การพยาบาล

ของนักศึกษา = 0.81

นำผลการประเมินที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้

(try out) กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวน 20 คน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราราชนครินทร์ที่กำลังเรียนวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ผลจากการทดลองใช้นำคะแนนการประเมินตนเองที่เกี่ยวกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้านความรู้ทางวัฒนธรรมที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยงด้วยสูตรของ คูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.29-0.71 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.00-0.67 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.76 ส่วนคะแนนจากแบบประเมินความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมและแบบประเมินทักษะทางวัฒนธรรม นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (วิชชัย งามสันติวงศ์ 2542: 612-631) ได้ค่าความเที่ยง = 0.85 ส่วนแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน ได้ค่าความเที่ยง = 0.92 และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษา ได้ค่าความเที่ยง = 0.91

8) การศึกษานำร่อง (pilot study) เป็นการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริงอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคระหว่างดำเนินการเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีวิธีดำเนินการดังนี้

(1) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่อง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2549: 116-117) โดยเลือกนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 จำนวน 30 คน ตามเกรดเฉลี่ยและสาขาของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธราชชนครินทร์ ที่กำลังเรียนวิชาการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทดลองจริงในปีการศึกษา 2554 ภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 มากที่สุด เนื่องจากเป็นนักศึกษาชั้นปีเดียวกัน อยู่คณะเดียวกันจึงมีประสบการณ์ ของการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกัน

(2) การทดลองสอนภาคทฤษฎี ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 เป็นผู้ดำเนินการสอนตามรูปแบบ โดยทดลองสอนใช้เวลา 12 ชั่วโมงตามตารางสอน แล้วประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา โดยจัดสนทนากลุ่มเพื่อให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

(3) การทดลองสอนภาคปฏิบัติ ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศวิชา การปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 เป็นผู้นิเทศนักศึกษาตามรูปแบบ โดยทดลองนิเทศ ใช้เวลา 1 สัปดาห์ แล้วประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา โดยจัดสนทนากลุ่มเพื่อให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

(4) สรุปผลการทดลองสอนและข้อเสนอแนะจากการศึกษานำร่อง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนการสอนหรือเครื่องมือประกอบการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้จริง

2. ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

2.1 จุดมุ่งหมาย

2.1.1 เพื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปทดลองใช้จริง

2.1.2 เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2.1.3 เพื่อนำผลของการประเมินมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

2.2 วิธีดำเนินการ

2.2.1 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้จริง ดำเนินการดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากรที่ใช้ในการทดลอง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 ภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 จำนวนทั้งหมด 86 คน ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ที่กำลังศึกษาวิชาการพยาบาล มารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1

(2) กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยแบ่งกลุ่มจากเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) เป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง อ่อนและคะแนนที่ใกล้เคียงกันทั้งสองกลุ่ม ได้กลุ่มทดลอง 24 คนและกลุ่มควบคุม 24 คน (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ์ 2549: 116-117) เนื่องจาก การวิจัยครั้งนี้เป็น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่ต้องประเมิน ใน 3 ด้านคือ 1. การตระหนักรู้ทางด้านวัฒนธรรม 2. การมีความรู้ทางด้านวัฒนธรรม และ 3. การมีทักษะทางด้านวัฒนธรรม จึงเน้นการเรียนการสอน ภาคทฤษฎีเรื่องการพยาบาลมารดาหลังคลอด และลงมือปฏิบัติจริงต่อผู้รับบริการมารดาหลังคลอดในสถานการณ์จริงและ การทดลองภาคปฏิบัติได้เลือกวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ด้วย โดยการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

ก. การเรียนการสอน ภาคทฤษฎี เรื่อง การพยาบาลมารดาหลังคลอด อยู่ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งใช้เวลาเรียนจำนวน 12 ชั่วโมง ในระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม-26 สิงหาคม 2554 ในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอน ส่วนกลุ่มควบคุมสอน โดยอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญทางด้านมารดาหลังคลอด

ข. การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 โดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานที่ตึกหลังคลอด โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ ทั้งนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (จำนวน 24 คนต่อกลุ่มใหญ่) ที่จัดในภาคทฤษฎี ได้รับการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 8 คน จำนวน 3 กลุ่มย่อย เพื่อหมุนเวียนกันฝึกปฏิบัติงาน กลุ่มละ 1 สัปดาห์ จำนวน 35 ชั่วโมง ทั้งนี้กลุ่มทดลองได้รับการสอนจากผู้วิจัย ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนจากอาจารย์พยาบาล ที่เชี่ยวชาญทางด้านมารดาหลังคลอดรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งหมด 48 คน

2) *แบบแผนการทดลอง* กระบวนการวิจัยในขั้นตอนนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบกึ่งการทดลอง (Quasi-Experimental Designs) ศึกษาสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (Nonequivalent Groups Pretest-Posttest Design) ซึ่งเป็นแบบแผนที่มีความเหมาะสมกับการวิจัยที่มีข้อจำกัดในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่การวิจัยด้วยการสุ่ม (องอาจ นัยพัฒน์ 2548: 279-281) เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลต้องขึ้นฝึกปฏิบัติงานตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่ทางคณะพยาบาลศาสตร์ กำหนดไว้ล่วงหน้า เพียงแต่ผู้วิจัยสามารถจะกำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างเท่าที่ทำได้ไว้ล่วงหน้าก่อนการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ตามที่กล่าวมาแล้ว ส่วนการจัดแผนฝึกปฏิบัติงาน ของนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม ต้องเป็นไปตามหลักสูตร มิฉะนั้น อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อโปรแกรมการฝึกปฏิบัติงานและการจัดประสบการณ์ในรายวิชาอื่น การทดลองครั้งนี้ได้ออกแบบการวัดหลังการทดลอง (Posttest) เป็น 1 ครั้งคือ วัดหลังการเรียนการสอนภาคปฏิบัติทันที และออกแบบการสอนตามแบบแผนการวิจัยดังนี้ (รจนา วิริยะสมบัติ 2548: 137)

E O₁X₁O₂

C O₃X₂O₄

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

C หมายถึง กลุ่มควบคุม

X₁ หมายถึง การสอนโดยใช้รูปแบบที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม

ของกลุ่มทดลอง

X₂ หมายถึง การสอนโดยไม่ใช้รูปแบบเน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม

ของกลุ่มควบคุม

O₁ หมายถึง ก่อนการเรียนการสอนภาคทฤษฎีของกลุ่มทดลอง

O₂ หมายถึง หลังการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของกลุ่มทดลอง

O₃ หมายถึง ก่อนการเรียนการสอนภาคทฤษฎีของกลุ่มควบคุม

O₄ หมายถึง หลังการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของกลุ่มควบคุม

3) *เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองสอน* ได้แก่ แผนการสอน สื่อการเรียน การสอน คู่มือผู้สอน คู่มือผู้เรียน และแบบประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

4) *การดำเนินการทดลอง* มีการดำเนินงานดังนี้

(1) *การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง*

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย จากคณะกรรมการวิจัยและตำราของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โดยการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างและป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยชี้แจง

วัตถุประสงค์และประโยชน์การวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบและดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วม โครงการเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะหยุดหรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยการปฏิเสธนี้ไม่มีผลใดๆต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น กลุ่มตัวอย่างไม่ต้องระบุชื่อ-นามสกุล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะเสนอเป็นภาพรวม นอกจากนี้ผู้วิจัยเสนอแผนการฝึกภาคปฏิบัติและการเก็บข้อมูลวิจัยผ่านฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตดำเนินการจัดการเรียนการสอนและเก็บข้อมูลวิจัยและได้รับอนุมัติก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล ข้อมูลดิบที่ได้ไม่มีการอ้างอิงถึงตัวบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้นและเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการทำวิจัยสิ้นสุด ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนและบนคลินิกเพื่อจะได้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

(2) ทำหนังสือขออนุญาต

ในการทำวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยนำหนังสือพร้อมโครงร่างวิจัย 1 ฉบับ แบบสอบถามการวิจัยทั้งหมดผ่าน คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการวิจัยและตำราของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ อนุญาตให้จัดเก็บข้อมูลและเสนอแผนการฝึกภาคปฏิบัติและการเก็บข้อมูลวิจัยผ่านฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงาน เพื่อขออนุญาตดำเนินการจัดการเรียนการสอนและเก็บข้อมูลวิจัยและได้รับอนุมัติก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล

(3) เตรียมความพร้อม

ในการทดลองสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ได้เตรียมความพร้อมของอาจารย์ที่ร่วมสอนให้กับกลุ่มควบคุม ซึ่งได้แก่ อาจารย์ประจำรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ท่าน โดยการชี้แจงแนวคิดและหลักการของรูปแบบ รวมทั้งอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เครื่องมือ ประกอบการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผล การเรียนการสอน ตามรูปแบบที่กำหนดไว้เป็นไปตามหลักสูตร

(4) ปฐมนิเทศนักศึกษากลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

โดยกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ โดยอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญทางด้านมารดาหลังคลอด เรียนในห้องเรียน ใช้วิธีการสอนแบบปกติคือ บรรยายและวิเคราะห์กรณีศึกษาในเรื่อง การพยาบาลมารดาหลังคลอด อยู่ในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 โดยยึดการจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนด ส่วนกลุ่ม

ทดลองสอนโดยผู้วิจัย และดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอนดังแสดงในตารางที่ 3.1 และ 3.2

ตารางที่ 3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภาคทฤษฎีเรื่อง การพยาบาลมารดาหลังคลอดสำหรับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 ชั่วโมง

วัน เดือน ปี	บทที่	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผู้สอน
2 ชั่วโมง	บทที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตสังคมของมารดาหลังคลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม กิจกรรมที่ 1 : สร้างความคิด ความเข้าใจ (การนำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมที่ 2 : กิจกรรม รู้เขา..... รู้เราว่าแตกต่างกัน เรื่อง : การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตสังคมของมารดาหลังคลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม (กระบวนการเรียนการสอนสร้างความตระหนักและความรู้ด้านวัฒนธรรม)	1.ชี้แจง วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรม และ เนื้อหา วิชาการพยาบาลมารดาหลังคลอด 1. กิจกรรมใบงานที่ 1 2. ให้ผู้เรียนสะท้อนคิดสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในกิจกรรมนี้	ผู้วิจัย
2 ชั่วโมง	บทที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดูแลตนเองของมารดาหลังคลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม กิจกรรมที่ 3 : ใคร... สิ่งใด สำคัญ อย่างไร กับผู้รับบริการ เรื่อง : ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดูแลตนเองของมารดาหลังคลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม	1. เชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพยาบาลมารดาหลังคลอด ซึ่งเป็นพยาบาลในชุมชน 1คน มาบรรยาย 2.เชิญ ผดุงครรภ์โบราณ 2 คน มาสาธิตการใช้ สมุนไพร ในการอาบน้ำมารดาหลังคลอด การประคบก้อนเฝ้า การนวดเต้านม นวดตัว นวดหน้าท้อง สาธิตวิธีเปิดปากเด็ก พิธีเข้าสู่สูดผู้หญิง การชั่งน้ำหนักเด็ก	1.พยาบาล ในชุมชน 2. ผดุง ครรภ์ โบราณ ผู้วิจัย

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	บทที่	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผู้สอน
	(กระบวนการเรียนการสอน สร้าง ความตระหนักรู้และมีความรู้ด้าน วัฒนธรรมโดยผ่านการเรียนรู้จากผู้อื่น)	3.ให้ผู้เรียนสะท้อนคิด ที่ได้จากการ เรียนรู้	
4 ชั่วโมง	บทที่ 3 กระบวนการพยาบาลมารดา หลังคลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม กิจกรรมที่ 4 สำรวจปัญหา คติวิเคราะห์ สร้างความเข้าใจร่วมกัน เรื่อง. กระบวนการพยาบาลมารดาหลัง คลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม (กระบวนการเรียนการสอนที่สร้าง ความตระหนัก ความรู้และทักษะเชิง วัฒนธรรม)	1. ศึกษากรณีตัวอย่างมารดาหลัง คลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม เพื่อประเมินสภาพตามแบบแผน สุขภาพ 11 แบบแผน เพิ่มเติม จาก กรณีตัวอย่าง 2. นำเสนอ 3. บรรยายเพิ่มเติม 4. ให้นักศึกษาสะท้อนคิดสิ่งที่ได้ จากการเรียนรู้	ผู้วิจัย
4 ชั่วโมง	บทที่ 4 การพยาบาลมารดาหลังคลอดที่ มีความต่างทางวัฒนธรรม กิจกรรมที่ 1: วางแผนช่วยกันแก้ปัญหา ... บนความต่างทางวัฒนธรรม เรื่อง: การพยาบาลมารดาหลังคลอดที่มี ความต่างทางวัฒนธรรม (กระบวนการเรียนการสอนที่สร้าง ความตระหนัก ความรู้และทักษะเชิง วัฒนธรรม โดยผ่านการเรียนรู้จาก กรณีศึกษา)	1.กิจกรรมใบงานที่ 3 1.1. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ตั้งข้อ วินิจฉัยการพยาบาล และวางแผน การพยาบาลให้ครอบคลุม กรณี ตัวอย่าง 2. นำเสนอ 3. บรรยายเพิ่มเติม 4. ให้นักศึกษาสะท้อนคิดสิ่งที่ได้ จากการเรียนรู้	ผู้วิจัย

ตารางที่ 3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาคปฏิบัติสำหรับกลุ่มทดลอง
ฝึกปฏิบัติ กลุ่มละ 1 สัปดาห์ ที่แผนกหลังคลอด โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์

วัน- เดือน-ปี	เวลา	กิจกรรมการเรียนการสอน	ผู้สอน
1 สัปดาห์ (40 ชั่วโมง)	08.00- 16.00น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฐมนิเทศรายวิชา ล่วงหน้า 2. มอบหมายงานสอนสุขศึกษาล่วงหน้า 3. pre-conference การวางแผนการพยาบาลมารดาหลังคลอดที่ คำนึงถึงวัฒนธรรมในแต่ละรายที่ได้รับมอบหมาย 4. นิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในการให้การพยาบาล มารดาหลังคลอด 5. สอนสุขศึกษาในเรื่องที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของมารดาหลัง คลอด เช่น อาหารสำหรับมารดาหลังคลอดที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต การปฏิบัติตนหลังคลอดที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เป็นต้น 6. post conference ให้นักศึกษานำเสนอผลการให้การพยาบาล มารดาหลังคลอดและในประเด็นปัญหาที่พบในเรื่อง ความขัดแย้ง เชิงวัฒนธรรม 7. สอนในคลินิก ในเรื่องต่างๆวันละ1เรื่องตามแต่สถานการณ์ที่พบ บนตึกผู้ป่วย เช่น <ol style="list-style-type: none"> 7.1 เรื่องเทคนิควิธีแก้ปัญหาคความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรมใน การดูแลตนเองของมารดาหลังคลอด 7.2 เรื่อง การให้คำแนะนำอาหารมารดาหลังคลอดที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิต 7.3 เรื่อง เทคนิควิธีการประเมินทางวัฒนธรรมมารดาหลังคลอด 7.4. เทคนิควิธีการสื่อสารต่างวัฒนธรรม 8. ประชุมปรึกษาทางการพยาบาลมารดาหลังคลอดเน้นประเด็น ทางด้านวัฒนธรรม 9. สะท้อนคิดผลการปฏิบัติงานการพยาบาลมารดาหลังคลอดที่ คำนึงถึงวัฒนธรรม 	ผู้วิจัย

5) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ตามแผนการประเมิน
ดังนี้

(1) ทั้งนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินตนเองเกี่ยวกับ
สมรรถนะด้านวัฒนธรรมโดยประเมินทั้งหมด 2 ครั้ง คือ ก่อนการเรียนการสอน ภาคทฤษฎีและ
หลังการเรียนภาคปฏิบัติ ทันที่

(2) ผู้รับบริการมารดาหลังคลอดตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจของ
ผู้รับบริการต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้
ตอบในวันที่ผู้รับบริการมารดาหลังคลอด ได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

(3) ภายหลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ทั้งนักศึกษากลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

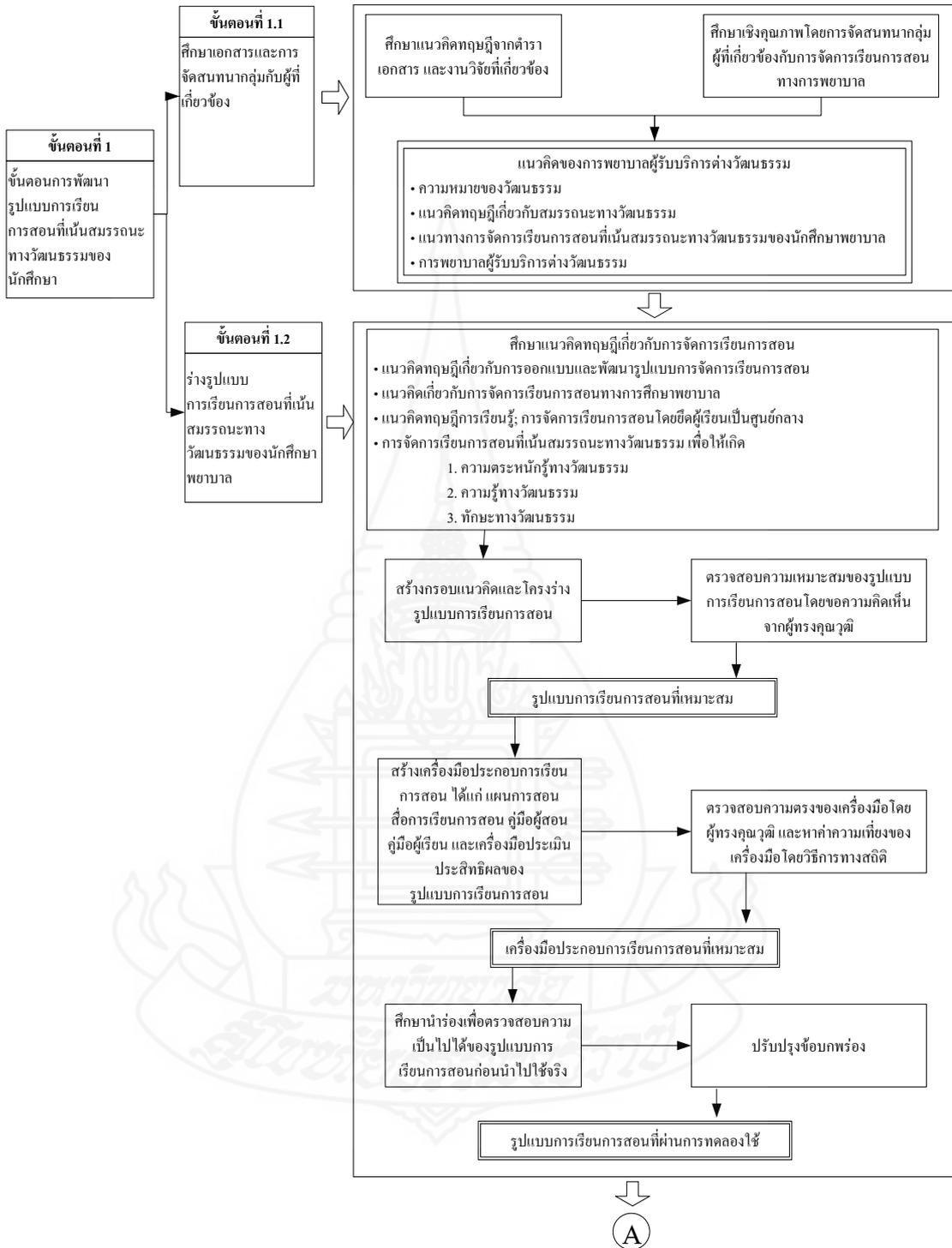
6) การวิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยทำ
การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของ
กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบการกระจายของข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้
สถิติ t-test ว่ามีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ ด้วยสถิติ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test
(ปาริชาติ โรจน์พลากร-ก๊วย และ ยุวดี ฤาชา 2553: 345-349) ผลปรากฏว่า ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ
จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

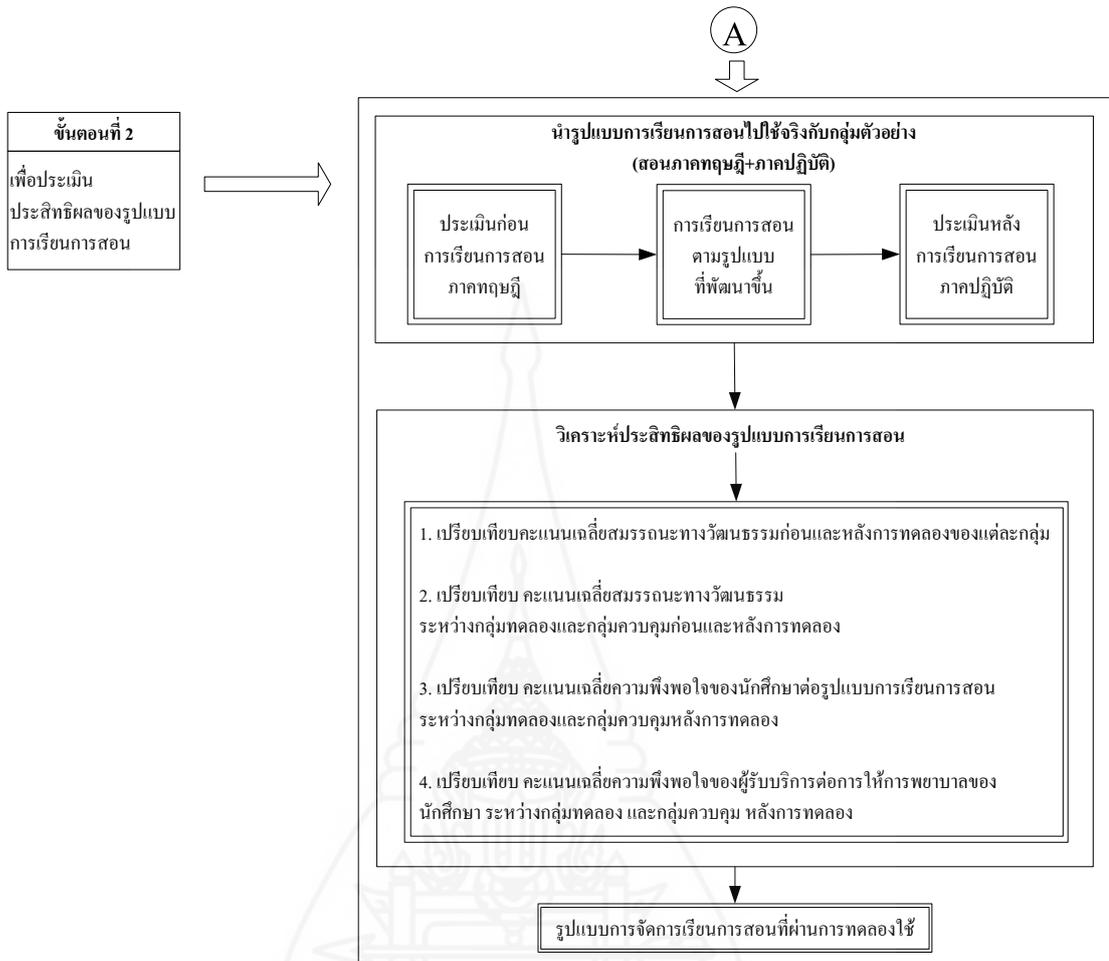
(1) ทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทางวัฒนธรรม
ก่อนและหลังทดลองของแต่ละกลุ่ม โดยใช้สถิติ dependent t-test

(2) ทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทางวัฒนธรรม
ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Independent t-test

(3) ทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษา
ต่อรูปแบบการเรียนการสอน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Independent t-test

(4) ทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้รับบริการ
ต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Independent t-test

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอน